

مطالعات اجتماعی هفتم

مؤلفان: مهناز رهنما، نفیسه سیاهپوشان

کتاب‌های

قبر امتحان
تا قدم
امتحان

درسنامه | کارآزمون | آزمون جامع
 آزمون های نوبت اول و دوم
 پاسخنانه تشریحی
 بودجه بندی تدریس | جدول بارم بندی

به نام خدای **قلب** های مهربون ...

فهرست

فصل اول: حقوق و مسئولیت‌های ما

درس ۱: من حق دارم ۵

درس ۲: من مسئول هستم ۸

فصل دوم: قانون، قانون

درس ۳: چرا به مقررات و قوانین نیاز داری؟ ۱۱

درس ۴: قانون‌گذاری ۱۳

فصل سوم: مقابله با حوادث

درس ۵: همدلی و همیاری در حوادث ۱۷

درس ۶: بیمه و مقابله با حوادث ۲۰

فصل چهارم: تولید، توزیع، مصرف

درس ۷: تولید و توزیع ۲۴

درس ۸: مصرف ۲۶

آزمون جامع (۱) درس ۸ تا ۱ ..... ۲۹

فصل پنجم: محیط زندگی خود را بشناسیم

درس ۹: من کجا زندگی می‌کنم؟ ۳۱

درس ۱۰: ایران، خانه ما ۳۶

فصل ششم: لرزستگاه‌های ایران حفاظت کنیم

درس ۱۱: تنوع آب و هوای ایران ۴۱

درس ۱۲: حفاظت از زیستگاه‌های ایران ۴۵

آزمون جامع (۲) درس ۹ تا ۱۲ ..... ۴۸

سوالات امتحانی نوبت اول (۱) ۵۱

سوالات امتحانی نوبت اول (۲) ۵۳

فصل هفتم: جمعیت و منابع

درس ۱۳: جمعیت ایران ۵۵

درس ۱۴: منابع آب و خاک ۵۸

فصل هشتم: گردشگری در ایران

درس ۱۵: گردشگری چیست؟ ۶۲

درس ۱۶: جاذبه‌های گردشگری ایران ۶۴

آزمون جامع (۳) درس ۱۳ تا ۱۶ ..... ۶۸

فصل نهم: سرزمین ما، کاوش در گذشته‌های دور

درس ۱۷: میراث فرهنگی و تاریخ ۷۰

درس ۱۸: قدیمی‌ترین سکونتگاه‌های ایران ۷۳

فصل دهم: شکل‌گیری امپراتوری‌های بزرگ

در ایران باستان

درس ۱۹: آرایه‌ها و تشکیل حکومت‌های قدرتمند

در ایران ۷۷

درس ۲۰: امپراطوری‌های ایران باستان چگونه کشور

را اداره می‌کردند؟ ۸۲

فصل یازدهم: حکومت و مردم

درس ۲۱: اوضاع اجتماعی ایران باستان ۸۵

درس ۲۲: اوضاع اقتصادی در ایران باستان ۸۸

فصل دوازدهم: فرهنگ و تمدن ایران باستان

درس ۲۳: عقاید و سبک زندگی مردم در ایران

باستان ۹۱

درس ۲۴: دانش و هنر در ایران باستان ۹۵

آزمون جامع (۴) درس ۱۷ ال ۲۴ ..... ۹۸

سوالات امتحانی نوبت دوم (۱) ۱۰۰

سوالات امتحانی نوبت دوم (۲) ۱۰۲

پاسخنامه ۱۰۴

جدول بودجه‌بندی تدریس ۱۱۹

فصل اول حقوق و مسئولیت‌های ما

درسنامه درس ۱: من حق دارم

تعریف حق: هرآنچه یک انسان به دلیل مقام انسانی‌اش، شایستگی داشتن آنها را دارد، حق نامیده می‌شود.

انسان دارای حقوقی است؛ زیرا:

- 1 خداوند با آفرینش انسان، حقوقی به او عطا کرده است.
- 2 انسان در روابطی که به طور دائم با سایر انسان‌ها دارد، از حقوقی برخوردار می‌شود.

انواع حقوق

حقوق طبیعی

تعریف: کلیه حقوقی که انسان‌ها از ابتدای خلق و تولد از آن برخوردار می‌شوند.

- 1 حق حیات و زندگی (مهم‌ترین حق) 2 حق برخورداری از نعمت‌های الهی 3 حق تشکیل خانواده و ازدواج 4 حق آزادی

حقوق قراردادی

تعریف: کلیه حقوقی که در جامعه انسانی وضع شده است.

در خانه و خانواده

- 1 حق داشتن نام و نام خانوادگی و شناسنامه
- 2 حق برخورداری از محبت و توجه پدر و مادر
- 3 حق باسواد شدن و شکوفا شدن استعدادهای او
- 4 حق داشتن غذا، مسکن و لباس مناسب در حد توان مالی خانواده
- 5 هیچ‌کس حق ندارد دیگری را مسخره کند و به او صدمه بزند.

در مدرسه

- 1 حق برخورداری از توجه مسئولان و معلمان مدرسه بدون تبعیض
- 2 حق ابراز نظر در مورد مشکلات درسی یا روش‌های آموزشی مدرسه به صورت مؤدبانه و محترمانه
- 3 هیچ‌کس نباید در مدرسه مورد تمسخر یا تنبیه بدنی قرار بگیرد.

در محیط زندگی و کشور

- 1 حق برخورداری از محیطی سالم، تمیز و پاک
- 2 حق استفاده از خدمات مناسب پزشکی و بهداشتی
- 3 حق داشتن امنیت در کوچه و خیابان

درس ۱

سوالات امتحانی

(پرتکرار)

کارآزمون ۱

الف) گزینه صحیح را مشخص کنید.

۱- مهم ترین حق انسان ها چیست؟

الف) حق تحصیل   ب) حق طبیعی   ج) حق حیات   د) حق ازدواج

۲- حقوق افراد تبعه یک کشور بر چه مبنایی است؟

الف) اصول حاکم بر کشور   ب) قانون اساسی کشور   ج) دستورات دینی   د) قوانین کشور

۳- انسان ها از چه زمانی دارای حقوق می شوند؟

الف) با ورود به جامعه   ب) با آفرینش آنها   ج) با ورود به مدرسه   د) با تشکیل خانواده

۴- حق داشتن سواد و تحصیلات، حق افراد در کدام محیط است؟

الف) خانه و خانواده   ب) مدرسه   ج) محیط زندگی   د) کشور

۵- خانواده تا چه حدی باید وسایل زندگی فرزندان را فراهم کند؟

الف) تا حدی که فرزندان بخواهند.   ب) تا حدی که پدر و مادر بخواهند.

ج) تا حدی که توان مالی دارند.   د) تا حدی که قانون تعیین می کند.

ب) در جمله های زیر یک عبارت نادرست به کار رفته است. آن را درست کنید. (فعل جمله را تغییر ندهید.)

۶- انسان از ابتدای خلقت و تولد دارای حقوق قطری می شود. ( )

۷- هر فرد تبعه یک حکومت است. ( )

۸- همه انسان ها حق داشتن سرمایه دارند که مهم ترین حق آنهاست. ( )

۹- خانواده تا حدی که فرزند توقع دارد، باید وسایل زندگی او را فراهم کند تا او به خوبی رشد کند. ( )

پ) نمودار

۱۰- نمودار زیر را کامل کنید.

ت) به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱۱- حق چیست؟

۱۲- من یک ایرانی هستم. در محیط زندگی و کشورم چه حقوقی دارم؟ (دو مورد)

۱۳- چرا افراد دارای حقوق هستند؟

۱۴- انسان‌ها بعد از تولد دارای چه حقوقی می‌شوند؟ (سه مورد)

۱۵- منظور از این جمله چیست؟ «انسان‌ها حق دارند آزاد باشند.»

۱۶- ما مخلوق خداوند هستیم و خداوند با آفرینش ما حقوقی به ما عطا کرده است.

الف) منظور از این حقوق چیست؟

ب) شما از ابتدای خلقت دارای چه حقوقی هستید؟

۱۷- منظور از تبعه یک کشور بودن چیست؟

۱۸- شما یک نوجوان ایرانی هستید. حقوق خود در هر یک از محیط‌های زیر را بنویسید. (یک مورد برای هر کدام کافی است).

الف) در خانه و خانواده:

ب) در مدرسه:

ث) سؤالات مفهومی

۱۹- فردی به تنهایی در جزیره‌ای گرفتار شده است. کدام یک از حقوق زیر شامل او می‌شود؟ نوع حقوق را مشخص کنید.

الف) حق حیات:

ب) حق تنفس:

ج) حق مورد تمسخر قرار نگرفتن:

۲۰- با توجه به آلودگی هوای تهران، دولت طرح زوج و فرد خودروها را در این شهر به اجرا گذاشته است. بسیاری از رانندگان بدون توجه

به این قانون، وسایل نقلیه خود را در روزهای غیرمجاز به خیابان می‌آورند. به نظر شما:

الف) این افراد چه حقی را نادیده گرفتند؟

ب) این عمل آنها چه پیامدهایی دارد؟ (دو مورد)

سؤالات امتحانی نوبت اول دانش آموزان پایه هفتم

۱

مدت امتحان: ۶۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی:

- الف) گزینه صحیح را مشخص کنید.
- ۱- کدام یک از موارد زیر نشان دهنده مصرف گرایبی نیست؟
 الف) خرید مواد غذایی مورد نیاز
 ب) تعویض هر ساله وسایل خانه
 ج) استفاده از ظروف یکبار مصرف
 د) خرید لباس بیش از حد نیاز
- ۲- تابستان و زمستان معتدل، ویژگی آب و هوایی کدام ناحیه ایران است؟
 الف) گرم و شرجی سواحل جنوب
 ب) گرم و خشک داخلی
 ج) معتدل و نیمه خشک کوهستانی
 د) معتدل و مرطوب خزری
- ب) در جملات زیر یک عبارت نادرست به کار رفته است، آن را درست کنید (فعل جمله را تغییر ندهید).
 ۳- مهم ترین حق انسان ها حق آزادی است. ( )
 ۴- مؤسسه بیمه برای جبران زیان های جانی و معنوی به وجود آمده است. ( )
- ب) وصل کنید.
 ۵- هر یک از ویژگی های زیر مربوط به کدام ناحیه آب و هوایی ایران است؟
ستون (الف)	ستون (ب)
الف) اختلاف زیاد دمای شب و روز	۱) ناحیه معتدل و مرطوب خزری
ب) نم زیاد هوا به دلیل تبخیر آب دریا	۲) ناحیه گرم و شرجی سواحل جنوب
ج) مرطوب ترین ناحیه آب و هوایی	۳) ناحیه معتدل و نیمه خشک کوهستانی
	۴) ناحیه گرم و خشک داخلی
- ت) جدول
 جدول زیر را کامل کنید.
 ۱- فعالیتی که بین تولیدکننده و مصرف کننده رابطه برقرار می کند.
 ۲- رشته کوهی که در غرب ایران کشیده شده است.
 ۳- یکی از چیزهایی که حیات زیستگاهها را تهدید می کند.
- ت) به سؤالات زیر پاسخ دهید.
 ۶- شما به عنوان یک نوجوان تا چه میزان می توانید حقوق خود را در خانواده اعمال کنید؟
 ۷- سه مورد از جلوه های عظمت خلقت خداوند را نام ببرید.
 ۸- ما انسان ها و فلیقه داریم شکرگزار نعمت های خداوند باشیم. شکرگزار بودن یعنی چه؟

مطالعات اجتماعی هفتم

- ۹ آقای محمودی تصمیم دارد یک کارخانه نساجی راه اندازی کند. او برای این کار نیاز به نخ، ماشین آلات بافندگی و نیروهای متخصص دارد. هر یک از این موارد جزء کدام یک از عوامل تولید است؟
الف) نخ: _____ ب) ماشین آلات: _____ ج) نیروی متخصص: _____
- ۱۰ سه گروه عمده مشاغل و فعالیت‌های اقتصادی را نام ببرید.
- ۱۱ شما عضوی از اعضای جامعه ایرانی هستید. دو حق و مسئولیت خود را بنویسید.
مسئولیت	حق
_____	_____
_____	_____
- ۱۲ در قانون اساسی هر کشور چه چیزهایی معین شده است؟
- ۱۳ جمعیت هلال احمر چگونه سازمانی است؟
- ۱۴ بیمه اختیاری چه نوع بیمه‌ای است؟
- ۱۵ در دی ماه ۱۳۷۵، زلزله بسیار شدیدی شهر بم را لرزاند. مردم ایران در آن زمان چگونه همدلی و همیاری خود را به مردم زلزله‌زده بم نشان دادند؟
- ۱۶ مصرف‌گرایی چیست؟
- ۱۷ دو مورد از خدمات شهرداری را بنویسید.
- ۱۸ دلیل حاصلخیزی برخی از دشت‌ها را بنویسید.
- ۱۹ نقشه را تعریف کنید.
- ۲۰ در اسفند ماه ۱۳۹۴، انتخابات مجلس شورای اسلامی در ایران برگزار شد.
الف) وظیفه منتخبین مردم که به عنوان نماینده وارد مجلس می‌شوند، چیست؟
ب) انتخابات بعدی مجلس در چه سالی برگزار خواهد شد؟
ج) رئیس مجلس چگونه انتخاب می‌شود؟
- ۲۱ مهم‌ترین دلایل حفاظت از زیستگاه‌ها را نام ببرید. (سه مورد)

پاسخنامه تشریحی

کارآزمون (۱)

- ۱۱- الف) مورد محبت و احترام فرزندان قرار گرفتن / ب) اطاعت از والدین و احترام گذاشتن به والدین
- ۱۲- هر یک از ما برعهده داریم و انتظار می‌رود آنها را انجام دهیم.
- ۱۳- استفاده صحیح از نعمت‌ها، قدر نعمت‌های خداوند را دانستن و هدر ندادن آن‌ها
- ۱۴- ما در روابطی که با دیگران برقرار می‌کنیم، دارای حقوق متقابل هستیم.
- ۱۵- ۱- خداوند را عبادت کنیم. ۲- شکرگزار نعمت‌های خداوند باشیم.
- ۳- از دستورات خداوند که برای سعادت و خوشبختی ماست، پیروی کنیم.
- ۱۶- آب- خاک- نور- هوا- گیاهان- جانوران
- ۱۷- الف) احترام گذاشتن به پدر و مادر / ب) مهربانی با همکلاسی‌ها و کمک به آن‌ها / ج) دفاع از وحدت و استقلال کشور
- ۱۸- خوردن غذای مناسب- پرهیز از غذاها یا مواد مضر- رعایت بهداشت و نظافت- خواب کافی و ورزش- مراقبت از بدن در مقابل موقعیت‌های خطرناک
- ۱۹- حقوق محمد و زهرا پدر و مادر نام خوب بر روی آن‌ها گذاشتند- برای آن‌ها شناسنامه گرفتند- پدر و مادر به آن‌ها محبت و وسایل مورد نیاز آن‌ها را تأمین می‌کنند- آن‌ها را تشبیه نمی‌کنند
- مسئولیت محمد و زهرا خداوند را شکر می‌کنند و او را عبادت می‌کنند- به پدر و مادر احترام می‌گذارند- بهداشت را رعایت می‌کنند- از غذاهای سالم استفاده می‌کنند
- ۲۰- الف) به پدر و مادر خود احترام بگذارند / ب) قوانین مدرسه را رعایت کنند / ج) با دوستش مهربان باشد و به او کمک کند / دانش‌آموز می‌تواند براساس نظر خود موارد دیگری را نام ببرد
- ۲۱- دروغ نگویید- غیبت نکنید- با دست و پایش گناه و خطا انجام ندهد / دانش‌آموز می‌تواند براساس نظر خود موارد دیگر را نام ببرد
- ۲۲- حق والدین: فرزندان به آنها احترام بگذارند
- تکلیف والدین: به فرزندان محبت و توجه کنند / دانش‌آموز می‌تواند براساس نظر خود موارد دیگر را نام ببرد
- ۲۳- سزاوار (زیرا تمام وظایفی که برعهده او بوده را به‌طور کامل انجام داده است)

کارآزمون (۳)

- ۱- گزینه (ج) ۲- گزینه (الف) ۳- گزینه (ج)
- ۴- کارهایی ← مقرراتی ۵- یکسانی ← مخصوص
- ۶- جانمان به خطر نیفتد ← معایر قانون نباشد
- ۷- برقراری آزادی ← برقراری نظم و حفظ حقوق افراد
- ۸- ۱- حفظ حقوق افراد ۲- برقراری نظم و امنیت
- ۹- ۱- برهم زدن نظم و امنیت اجتماعی ۲- پایمال شدن حقوق افراد
- ۱۰- انسان‌ها از ابتدای تولد با انسان‌های دیگر زندگی می‌کنند و با ورود به اجتماع، روابط اجتماعی میان آنها برقرار می‌شود و نسبت به یکدیگر حقوقی پیدا می‌کنند.
- ۱۱- ۱- معایر قانون نباشد. ۲- قوانین الهی را نادیده بگیرند. ۳- سبب خسارت و زیان به دیگران نشوند
- ۱۲- تا جایی که معایر قانون خنثی‌شان نباشد، قوانین الهی را نادیده نگیرد و سبب آسیب و زیان به برادر کوچکترش نشود.
- ۱۳- این عمل باعث می‌شود که من دیر به خنجر برسیم. او علاوه بر اینکه نظم را در صف آتوبوس بهم زده باعث پایمال شدن حق افراد دیگر و تلف نمودن وقت آنان می‌شود.
- ۱۴- خیرا زیرا حق خود را تا جایی می‌تواند اعمال کند که معایر قانون نباشد و با اعمال حق خود سبب خسارت و زیان به دیگران نشود.

کارآزمون (۲)

- ۱- گزینه (ب) ۲- گزینه (الف) ۳- گزینه (ج)
- ۴- گزینه (د) ۵- برنلاتی ← مسئولی
- ۶- نقش ← حق ۷- حقوق ← مسئولیت
- ۸- حقوق طبیعی ← حقوق متقابل
- ۹- در برابر خدا ← در برابر خود
- ۱۰- الف) موافقت از خود در برابر حوادث و موقعیت‌های خطرناک / ب) شناسایی استعدادها و شکوفا کردن آنها / ج) مراقبت از اعمال و رفتار خود و دوری از گناه و خطا

در جهان قلب های هستند که برای موفقیت شما می تپند...

آدرس: تهران، میدان انقلاب، خیابان لیاقتی نژاد
 (مابین خ منبری جاوید و خ کارگر جنوبی)
 نبش کوچه درخشان، پلاک ۲۱۱ قدیم
 تلفن: ۶۶۴۸۱۹۶۰، ۶۶۴۸۱۹۳۲، ۶۶۴۶۹۵۶۳، ۶۶۴۶۷۳۸۶، ۶۶۴۹۲۹۲۹
 @esfandiyarbook   esfandiyar_book
 www.esfandiyarbook.ir

ISBN: 978-600-8963-22-6

 9 786008 963226